

Publicaties

Door Ed Colijn, Jinze Noordijk [JN], Roy Kleukers [RK] en Matty Berg [MB].

Publicaties EIS-Nederland

Koese, B. 2011. De geknobbelde Amerikaanse rivierkreeft rond Kamerik en Kockengen in 2010. – Rapport EIS2011-01, EIS-Nederland, Leiden. http://science.naturalis.nl/media/284982/hdsr_verslag_def.pdf

Koese, B. & N. Evers 2011. A national inventory of invasive freshwater crayfish in the Netherlands in 2010. – Rapport EIS2011-03, EIS-Nederland, Leiden. www.eis-nederland.nl/pdfs/Koese&Evers_2011.pdf.

Termaat, T. & V.J. Kalkman 2011. Basisrapport Rode Lijst libellen volgens Nederlandse en IUCN-criteria. – Rapport VS2011.015, De Vlinderstichting, Wageningen.

Vliegthart, A., R.P.J.H. Struijk, D.L. Bekker & B. Koese 2011. Beleidsmonitoring OBN-fauna in het Drentse Aagebied. – Rapport VS2010.032, De Vlinderstichting, Wageningen & Rapport EIS2011-02, EIS-Nederland, Leiden.

Overige publicaties Nederland

Achterberg, K. van 2011. Tabel tot de Nederlandse genera van de familie Apidae s.l. – HymenoVaria 2: 23-32.

Akkermans, R., R. Geraeds & V. van Schaik 2011. De opmars van de vuurlibel in Limburg. – Natuurhistorisch Maandblad 100: 113-117.

Anonymous 2011. Leuke waarnemingen 2010. – HymenoVaria 2: 7.

Asseldonk, E. van & A. Hemmersbach 2011. Nachtvinders van heide- en moerasgebieden in het Grenspark Maas-Swalm-Nette. – Natuurhistorisch Maandblad 100: 211-215.

Bagnée, J.-Y., E. Branquart, D. Maes & S. Segers 2011. Veld-

determinatietabel voor de lieveheersbeestjes van België en Nederland (Chilocorinae, Coccinellinae, Epilahninae & Coccidulinae). Herziene druk met larventabel. – Jeugdbond voor Natuur en Milieu (Gent), Jeunes & Nature asbl (Wavre).

Belgers, D. 2011. Levensloop van een ectoparasiet (Hymenoptera) op *Tetragnatha montana* (Araneae, Tetragnathidae). – Nieuwsbrief SPINED 30: 11-13.

Belgers, J.D.M. 2011. *Anommatus duodecimstriatus* (Coleoptera: Bothrideridae) na bijna 75 jaar weer in Nederland aangetroffen. – Entomologische Berichten 71: 113-114.

Bellmann, H. 2011. Spinnen van Europa. – De Fontein | Tirion, Utrecht.

Beusekom, C.F. van 2011. Alarm voor de Rode Amerikaanse rivierkreeft! Ingezonden brief + reactie van B. Koese en Naschrift van C.F. van Beusekom. – De Levende Natuur 112: 151.

Bieman, K. den & R. Niedringhaus 2011. The planthoppers and leafhoppers of Benelux. Identification keys to all families and genera and all Benelux species not recorded from Germany. – Cicadina supplement 1: 1-120.

Boer, P. 2011. Stronkmieren *Formica truncorum* in de kustduinen. – Entomologische Berichten 71: 15-16.

Boer, P. 2011. Bosmieren kwetsbaar voor (brand)weer. De ecologie van een duinbrand. – Natura 108 (6): 16-19.

Boer, P. & M.P. Berg 2011. De bruine staafmier, *Ponera testacea* (Hymenoptera: Formicidae), nieuw voor Nederland. – Entomologische Berichten 71: 43-45.

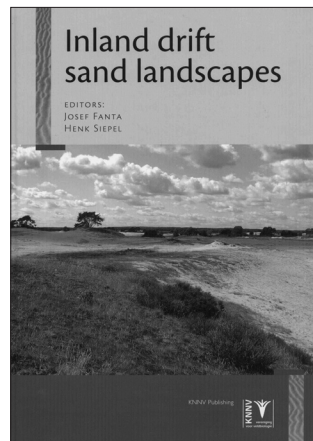
Boeren, J., R. Eckelboom & I. Wynhoff 2011. Het donker pimperlblauwtje in het Nederlandse en Duitse Roerdal. – Natuurhistorisch Maandblad 100: 189-198.

Boesveld, A. 2010. Onderzoek in het kader van dijkherstelwerkzaamheden langs de Stompwijkse Vaart, Nieuwe Vaart en Meerburger Watering. Voorkomen en verspreiding van de platte schijfhoren *Anisus vorticulus* en de gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus*. – Rapport MET-2010-5, Stichting ANEMOON Heemstede & Metridium, Hillegom.

Boesveld, A., R. de Bruyne & A. Gmelig Meyling 2011. De kleverige poelstek, een bedreigde soort van het Leefgebiedenbeleid. – Zoekbeeld Nieuwsbrief van Stichting ANEMOON 2011-1: 16-19.

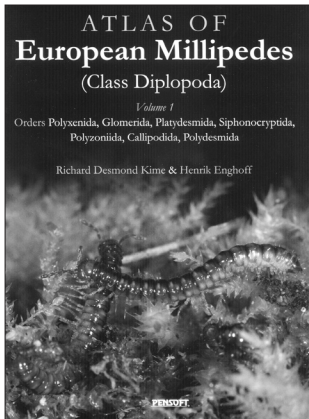
Boesveld, A. & A. Gmelig Meyling 2011. Biotoopvoorkeuren van de platte schijfhoren *Anisus vorticulus*. – Zoekbeeld, Nieuwsbrief van Stichting ANEMOON 2011-1: 10-14.

- Boesveld, A., A.W. Gmelig Meyling & R.H. de Bruyne 2011. Natuurbeheer, bescherming en biotoopeisen van drie bijzondere Nederlandse slakken: de nauwe korfslak, de zeggekorfslak en de platte schijfhoorn. – *De Levende Natuur* 112: 114-119.
- Boesveld, A.W. Gmelig Meyling & I. van Lente 2011. Verspreidingsonderzoek Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2011. Platte schijfhoorn *Anisus vorticulus*. – Stichting ANEMOON, Bennebroek.
- Bosch, J.G. van 't 2011. Zeldzame libellen in Nederland in 2002-2005, CWNO Mededeling 4. – *Brachytron* 14: 40-48.
- Bree, E. de 2011. *Criorhina* roulette in Limburg. – *Vliegenmepper* 20 (1): 24.
- Broek, R. van den 2011. Roofvliegen (Diptera: Asilidae) van de Regte heide. – *Vliegenmepper* 20 (1): 12-23.
- Colijn, E. 2011. De 1.000-soortendag en de biodiversiteit van het Kuinderbos. – In: H. Bergman, R. Knol, T. Klooster, M. de Vrieze & G. van Breemen (red.), *Wandel en Handel op de zeebodem, 50 jaar Kuinderbos, schitterende 'recreatie' op waardeloze grond*, Staatsbosbeheer, p. 81-93.
- Coolen, F. & J. Adams 2010. Limburgse natuur in een veranderend landschap: 100 jaar Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. – Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
- Coolen, J., A. Gmelig Meyling & K. Bartelink 2011. Monitoring van leven op en rond scheepswrakken in de Noordzee. – *Zoekbeeld Nieuwsbrief van Stichting ANEMOON* 2011-1: 4-8.
- Corver, S.C., T.S.T. Muus & W.N. Ellis 2011. *Caloptilia hemidactylella*: new to the Netherlands. Notes on distribution, morphology and biology (Lepidoptera: Gracillariidae). – *Entomologische Berichten* 71: 31-38.
- Cramer, T. & P.S. van Wielink 2011. *Natuurstudie in de Kaaistoep. Verslag 2010. 16e onderzoeksjaar*. – KNNV Tilburg, TWM & Natuurmuseum Brabant, Tilburg.
- Cuppen, J. O. Vorst, F. van Nunen, B. Drost, B. van Maanen, M. Lodewijckx, B. van Zanen, F. Heetman & A. Threels 2011. *Verslag weekendexcursie Zaanstad, 3-5 september 2010*. – *Sektie Everts Info* 93: 7-16.
- Devalez, J. 2011. De dageraad bij *Andrena nycthemera* Imhoff staat aan de Belgisch-Nederlandse grens. – *HymenoVaria* 2: 10-12.
- Diepenbeek, A. & H. Huijbregts 2011. De pad en zijn kwelgeest [de paddenbromvlieg]. – *RAVON* 41 (3): 64-70.
- Dorenbosch, M. 2011. De opmars van Amerikaanse rivierkreeften. – *Natura* 108 (6): 6-7.
- Dunger, W. & B. Schlitt 2011. Synopses on Palaearctic Collembola, Volume 6/1. Tullbergiidae. – *Senckenberg Museum of Natural History, Görlitz*.
- Eck, A. van 2011. Dipteradag 29 januari 2011. – *Vliegenmepper* 20 (1): 25-26.
- Eggens, G.J. & J.H. Bouwman 2011. Van zilte polder tot libellenparel. De ontwikkeling van de libellenfauna in Flevoland. – *Brachytron* 14: 3-13.
- Ehrenburg, A. & B.W.J.M. Kruijssen 2011. Nachtvinders van de Amsterdamse Waterleidingduinen - Het levenswerk van Guus Kaijado. – *Entomologische Berichten* 71: 5-11.
- Elfferich, C. 2011. Wolbijen in de betonie. – *Natura* 108: 16-17.
- Elfferich, C. 2011. De kruisspin, avances van een trapezewerker. – *Natura* 108: 8-9.
- Elfferich, C. 2011. De akkerdistelgalboorvlieg (*Urophora cardui*). – *Natura* 108: 8-9.
- Fanta, J. & H. Siepel (eds.) 2010. *Inland drift sand landscapes. Origin and history; relief, forest and soil development; dynamics and management*. – KNNV Uitgeverij, Zeist. 384 p. ISBN 978-90-5011-350-2. 49,95 euro.
- Nederland heeft een internationale betekenis voor (de biodiversiteit van) stuifzanden. Vrijwel het gehele areaal aan deze Atlantische woestijnen bevindt zich in ons land. Op basis van enkele oude studies en de onderzoeken die de afgelopen tijd zijn gedaan in het kader van het kennisnetwerk Ontwikkeling + Beheer Natuurkwaliteit (O+BN) komt nu dit boek over de ontstaansgeschiedenis, ecologie en geomorfologie van Nederlandse stuifzanden. Het is mooi geïllustreerd met kleurenfoto's, tekeningen en grafieken. Vrijwel alle aspecten van dit bijzondere ecosysteem komen aan de orde. Er zijn hoofdstukken over het ontstaan van zandverstuivingen, de invloed van wind, het microklimaat en de nutriëntenuishouding van de bodem. Hierbij is er ook aandacht voor andere successiestadia zoals korstmossen, heidevegetatie en jonge bossen. Er is informatie te vinden over hogere planten, mossen, korstmossen en paddenstoelen. Twee hoofdstukken behandelen de fauna. De eerste gaat over de ontwikkeling van de bodemfaunagemeenschappen in een vegetatiereeks van open zand, haarmosvegetatie, korstmossen, schraal grasland en heidevegetatie. De andere vertelt over de karakteristieke diersoorten, met natuurlijk ruim aandacht voor insecten en spinnen. In het laatste hoofdstuk wordt kort het beheer voor instandhouding van stuifzanden besproken. Het is een zeer informatief boek voor iedereen die meer dan oppervlakkig geïnteresseerd is in zandverstuivingen. [JN]

Felix, R.F.F.L. & P.S. van Wielink 2011. *Calodromius bifasciatus* and other Carabidae on 26 oaktrunks in a nature reserve in the Netherlands. – *ZooKeys* 100: 533-544.

- Geraeds, R. & U. Haese 2011. Stroomminnende libellen in enkele grensoverschrijdende waterlopen. Populatieontwikkelingen in het Grenspark Maas-Swalm-Nette. – *Natuurhistorisch Maandblad* 100: 199-204.
- Geraeds, R., J. Hermans & A. Ramaker 2011. De gaffelwaterjuffer opnieuw in Limburg gevonden. – *Natuurhistorisch Maandblad* 100: 41-45.
- Gmelig Meyling, A. 2011. 10 jaar Strandwacht Neeltje Jans. – *Zoekbeeld Nieuwsbrief van Stichting ANEMOON* 2011-1: 22-27.
- Goudsmits, K. 2011. Een populatie van *Eumerus sabulorum* (Dipt., Syrphidae) in de Schoorlse duinen. – *Vliegenmepper* 20 (1): 3-4.
- Groenenberg, D.S.J., F.P. Wesselingh, S. Rajagopal, J.M. Jansen, M.M. Bos, G. van der Velde, E. Gittenberger, B.W. Hoeksema, H. Raad & H. Hummel 2011. On the identity of broad-shelled mussels (Mollusca, Bivalvia, *Mytilus*) from the Dutch delta region. – *Contributions to Zoology* 80: 95-106.
- Groenendijk D. & W.N. Ellis 2011. The state of the Dutch larger moth fauna. – *Journal of Insect Conservation* 15: 95-101.
- Grutters, B., A. Corporaal & J. Schaminée 2011. Het verbond van kievitsbloemen en hommels. – *Natura* 108 (3): 6-7.
- Harvey, D.J., A.C. Gange, C.J. Hawes, M. Rink, M. Abdelhalden, N. Al Fulaij, T. Asp, A. Ballerio, L. Bartolozzi, H. Brustel, R. Cammaerts, G.M. Carpaneto, B. Cederberg, K. Chobot, F. Cainferoni, A. Drumont, G. Ellwanger, S. Ferreira, J.M. Grosso-Silva, B. Gueorguiev, W. Harvey, P. Hendriks, P. Istrate, N. Jansson, L. Séric Jelaska, E. Jendek, M. Jovic, T. Kervyn, H.W. Krenn, K. Kretschmer, A. Legakis, S. Lelo, W. Rabitsch, S. Merino Rodriguez, J.T. Smit, M. Smith, E. Sprecher-Uebersax, D. Telnov, A. Thomaes, P.F. Thomsen, P. Tykarski, A. Vrezec, S. Werner & P. Zach 2011. Bionomics and distribution of the stag beetle, *Lucanus cervus* (L.) across Europe. – *Insect Conservation and Diversity* 4: 23-38.
- Heetman, A.J.A. 2011. Een hernieuwde kennismaking met *Thymalus limbatus* (Coleoptera: Peltidae). – *Entomologische Berichten* 71: 12-13.
- Helsdingen, P.J. van 2011. Beschikbaarheid van verspreidingsgegevens van Nederlandse en Europese spinnen. – *Nieuwsbrief SPINED* 30: 10.
- Helsdingen, P.J. van 2011. Voortgangsrapport: Spin van het jaar 2011, de labyrinthspin *Agelena labyrinthica*. – *Nieuwsbrief SPINED* 30: 21.
- Hendriks, P. 2011. De ondergrondse metamorfose van het vliegend hert. – *De Levende Natuur* 112: 26-28.
- Hermans, J. & G. Sennert 2011. De libellenfauna van het Grenspark Maas-Swalm-Nette. – *Natuurhistorisch Maandblad* 100: 216-225.
- Hustings, F. 2011. Tussen jachtslot de Mookerheide en Sint-Jansberg. Broedvogels, dagvlinders, libellen en sprinkhanen in de kop van Limburg. – *Natuurhistorisch Maandblad* 100: 129-141.
- Kamphuis, M., A. Jansen & J. Bouwman (eds.) 2011. *Natuurherstel, 20 jaar effectgerichte maatregelen*. – KNNV Uitgeverij & Unie van Bosgroepen, Zeist. 135 pp. ISBN 978-90-5011-3533. 19,95 euro.
- In 1989 is de Subsidieregeling Effectgerichte Maatregelen opgericht om de schrikbarende gevolgen van vermessing, verzuring en verdroging op de natuur te verlichten. Deze subsidie-mogelijkheid werd later uitgebreid en als Overlevingsplan Bos en Natuur (OBN) voortgezet. De Unie van Bosgroepen brengt nu dit boek met succesverhalen uit tien gebieden waar natuurherstelmaatregelen zijn uitgevoerd. Het betreft projecten op landgoederen, op de Hoge Veluwe, in de gemeentes Zoest, Eindhoven, Leudal en op terreinen van Waternet en PWN. Het gaat hier om hydrologische maatregelen, plaggen, herstel van stuifzanden, actief biologisch beheer en een goed vervolgbeheer van de vegetatie. De genomen maatregelen worden uitvoerig beschreven en het terrein wordt weergegeven door mooie foto's van het landschap en kenmerkende planten en dieren. Bij elk project en gebied worden ook de kenmerkende dieren besproken, bij de insecten zijn dat vaak de libellen, sprinkhanen en natuurlijk de dagvlinders. Telkens worden gedetailleerde schetsen gegeven van de ecohydrologische, geomorfologische en cultuurhistorische aspecten. Soms wordt de geschiedenis van het terrein geïllustreerd met oude foto's of een schilderij. De beschrijvingen van de oorspronkelijke processen en het gebruik die in een gebied speelden en spelen vormen een hoofdmoot in de teksten en zijn zeer boeiend. Deze – samen met de beschrijvingen van de moderne natuurherstelmethoden – maken het tot een zeer informatief boek. [JN]
-
- Keil, P., J.C. Biesmeijer, A. Barendregt, M. Reemer & W.E. Kunin 2011. Biodiversity change is scale-dependent: an example from Dutch and UK hoverflies (Diptera: Syrphidae). – *Ecography* 34: 392-401.
- Kemmers, R.H., E.P. Brinkman, J. Bloem, J. Faber & W.H. van der Putten 2011. Is bodembiodiversiteit van belang voor herstel van beekdalvegetaties? – *De Levende Natuur* 112: 4-9.
- Kime, R.D. & H. Enghoff 2011. *Atlas of European millipedes (Class Diplopoda), volume 1: orders Polyxenida, Glomerida, Platydesmida, Siphonocryptida, Polyzoniidae, Callipodida, Polydesmida*. – *Fauna Europaea Evertebrata No 3. EIS / Pensoft, Sofia-Moskou*. 282 pp. ISBN 978-954-642-578-2. 80,00 euro.
- In juni 2011 is het langverwachte eerste deel van de Europese miljoenpotentatlas gepubliceerd, mede dankzij de inzet van het EIS-bureau in Leiden. Het betreft de derde uitgave in de serie *Fauna Europaea Evertebrata*. Deze atlas is tot stand gekomen

dankzij de bijdragen van een 80-tal myriapodologen uit 27 landen. Zij hebben de afgelopen decennia de verspreidingsgegevens bijeengebracht waarop deze atlas is gebaseerd. De auteurs hebben er een mooi overzicht van gemaakt. Het boek valt in drie delen uiteen. Het grootste deel van de atlas is gevuld met de verspreidingskaarten van 492 soorten miljoenpoten die tot de

orden behoren die in dit deel besproken worden. Hiervan komen 13 soorten ook in ons land voor. Europa is in deze atlas gedefinieerd als het gebied tussen de Azoren en het Oeralgebergte, en omvat Europees Rusland (met uitzondering van de Kaukasus) en het Europese deel van Turkije. Naast de Azoren zijn ook verspreidingsgegevens uit Madeira en de Canarische eilanden opgenomen. Cyprus en Klein-Azië doen in deze atlas niet mee, en Noord-Afrika alleen waar het Europese miljoenpootsoorten betreft. De kaartjes zijn uitgevoerd in grijs (water)-wit (land), waarop de vindplaatsen met blauwe stippen (UTM, schaal 50 km) zijn weergegeven. De kaarten zijn goed leesbaar, al vind ik de lay-out een beetje saai. Wat opvalt aan de overzichtskaart waarop alle waarnemingen bij elkaar staan is dat de verspreiding van miljoenpoten in Europa redelijk goed in kaart is gebracht, met uitzondering van het Iberisch Schiereiland en noordoost-Europa. De verspreidingskaartjes van in Europa algemene soorten geven aan dat met name Groot-Brittannië, de Benelux en Denemarken nagenoeg dekkend (op een schaal van 50x50 km) zijn geïnventariseerd. De verspreidingskaarten worden vooraf gegaan door een uitvoerig stuk met gedetailleerde informatie over de behandelde soorten. Hierin worden per soort aangegeven in welke landen ze zijn aangetroffen en wordt kort iets over hun habitat verteld. De lengte van de soorttekst is afhankelijk van de beschikbare kennis en is voor de algemene soorten redelijk uitgebreid. De soortteksten en verspreidingskaartjes worden kort ingeleid met algemene informatie over morfologie, voedsel, waterbehoefte, biogeografie, en reproductie van miljoenpoten. Dit hoofdstuk bevat ook een leeswijzer voor de soortteksten en verspreidingskaarten. Een 10-tal kleurenfoto's geeft een aardig overzicht van de vormenrijkdom binnen de behandelde orden van miljoenpoten. Voor een ieder met een interesse voor miljoenpoten of biogeografie is de atlas een aanrader. Met spanning kijk ik uit naar de resterende twee delen, die de orden Julida (deel 2) en Chordeumatida (deel 3) zullen behandelen. [MB]

Knegtering, E. 2011. Waarom een grote vogel beter scoort. – *Natura* 108 (5): 15.

Knijf, G. De & Th. Muusse 2011. Predatie van glassnijder (*Brachytron pratense*) op viervlek (*Libellula quadrimaculata*) en op smaragdlibel (*Cordulia aenea*). – *Brachytron* 14: 54-58.

Koel, H. 2011. Speciaal natuurbeheer voor bijen heeft succes! – *Tussen Duin en Dijk* 10 (2): 18-21.

Koel, H. 2011. Verslag Studiedag Eumeninae 22-01-2011. – *Hymenoptera* 2: 6.

Koel, H. 2011. *Osmia parietina*. – *Hymenoptera* 2: 20-22.

Koese, B., E.P. Raaphorst, P.G.M. Heuts & A.E. Kolff 2011. Gravende rivierkreeften: waar gaat het heen? – *De Levende Natuur* 112: 120-123.

Kotze, D.J., T. Assmann, J. Noordijk, H. Turin & R. Vermeulen (eds.) 2011. Carabid beetles as bioindicators - biogeographical, ecological and environmental studies. Proceedings of the 14th European Carabidologists Meeting, Westerbork, The Netherlands, September 14-18, 2009. – *ZooKeys* 100. Pensoft, Sofia. 573 p.

In 2009 vond in Westerbork het veertiende Europese loopkevercongres plaats (European Carabidologists Meeting); vier dagen gevuld met lezingen gevolgd door een afsluitend excursieweekend. Veel van de lezingen en posters zijn omgewerkt tot artikelen voor de proceedings. Het vijftallige redactieteam omvatte drie Nederlanders, waaronder EIS-werkgroepcoördinator Hans Turin en EIS-bureaumedewerker Jinze Noordijk.

Met de ruim 570 pagina's is het een omvangrijke uitgave geworden. De bijdragen beslaan vele onderwerpen: beschrijvingen van nieuwe soorten, voedselgedrag, morfologie, inventarisatiemethodieken, faunistische overzichten en effecten van habitatveranderingen – om er maar een paar te noemen. Omdat loopkevers al zo lang en uitgebreid worden bestudeerd zijn ze ook van groot belang gebleken voor allerlei algemeen geldende biologische en ecologische principes, het artikel is daarom ook goed leesvoer voor niet-carabidologen.

De proceedings zijn verschenen als special issue in het openaccess-tijdschrift *ZooKeys*. Alle artikelen zijn dan ook gratis te downloaden via de website www.pensoft.net/journals/zookeys/issue/100. Voor wie toch graag het complete boek wil aanschaffen kan dit voor 171,10 euro bestellen via dezelfde website. [RK]

Kotze, D.J., P. Brandmayr, A. Casale, E. Dauffey-Richard, W. Dekoninck, M. Koivula, G. Lövei, D. Mossakowski, J. Noordijk, W. Paarmann, R. Pizzolotto, P. Saska, J. Serrano, A. Schwerk, J. Szyszko, A. Taboada, H. Turin, S. Venn, R. Vermeulen, T. Zetto 2011. Forty years of carabid beetle research in Europe - from taxonomy, biology, ecology and population studies to bioindication, habitat assessment and conservation. – In: D.J. Kotze, T. Assmann, J. Noordijk, H. Turin, R. Vermeulen (eds.), *Carabid beetles as bioindicators: biogeographical, ecological and environmental studies*, Pensoft, Sofia, *ZooKeys* 100: 55-148.

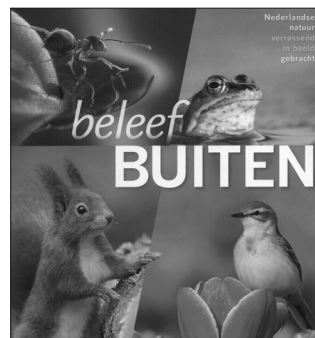
Leeuwen, S. van, R. de Bruyne & A. Gmelig Meyling 2011. Ecologische atlas van de Nederlandse mariene schelpdieren. – *Zoekbeeld Nieuwsbrief van Stichting ANEMOON* 2011-1: 28-32.

Mabelis, A.A. 2011. Noodklok voor de stronkmier (*Formica truncorum*) op de Besthmenerberg. – *Entomologische Berichten* 71: 130-135.

Manger, R. 2011. Paring tussen Bruine winterjuffer (*Sympecma fusca*) en Noordse winterjuffer (*S. paedisca*) voor tweede maal waargenomen in Nederland. – *Brachytron* 14: 59-63.

Meijden, E. van der 2011. De novemberspanner, de tabakspijlstaart en de roofwants *Geocoris* spec. – *Entomologische Berichten* 71: 181-182.

- Mill, J. van 2011. De leefwijze en de verspreiding van de rivierbodembwants in Limburg. – *Natuurhistorisch Maandblad* 100: 73-77.
- Moenen, R. 2011. Sluipwesp *Melittobia acasta*. De explosieve invasie van een inbreker. – *Natura* 108 (2): 16-18.
- Moraal, L.G. & Y. Jongema 2011. *Encarsia berlese* (Hymenoptera: Aphelinidae) een voor Nederland nieuwe parasitoïd van de schildluis *Pseudaulacaspis pentagona* (Hemiptera: Diaspididae). – *Entomologische Berichten* 71: 58-61.
- Muusse, Th. & G. Veurink 2011. Sierlijke witsnuitlibel (*Leucorhinia caudalis*) voortplantend waargenomen in De Weerribben. – *Brachytron* 14: 14-27.
- Nieuwenhuijsen, H. 2011. Veldobservaties. Mijten op *Anthidium manicatum*. – *HymenoVaria* 3: 50.
- Nieuwenhuijsen, H. 2011. Determinatietabel voor de bijen van het genus *Anthidium* in Nederland. – *HymenoVaria* 3: 57.
- Nieuwenhuijsen, H. 2011. Determinatietabel voor de bijen van het genus *Chelostoma* in Nederland. – *HymenoVaria* 3: 58.
- Nieuwenhuijsen, H. 2011. Determinatietabel voor de bijen van het genus *Megachile* in Nederland. – *HymenoVaria* 3: 59-64.
- Noordijk, J. & P. Koomen 2011. Geleedpotige diversiteit in Nederland: 1995 versus 2010. – *Entomologische Berichten* 71: 172-180.
- Noordijk, J., P.J. van Helsdingen, S. IJland, P. Tutelaers, L. Tutelaers & J.G.M. Cuppen 2011. Spinnen (Araneae) en hooiwagens (Opiliones) van Boswachterij Staphorst. – *Nieuwsbrief SPINED* 30: 14-20.
- Noordijk, J., C.J.M. Musters, J. van Dijk & G.R. de Snoo 2011. Vegetation development in sown field margins and on adjacent ditch banks. – *Plant Ecology* 212: 157-167.
- Noordijk, J., A.P. Schaffers, Th. Heijerman & K.V. Sýkora 2011. Movement and habitat corridors to improve the connectivity for heathland carabids. – *Journal for Nature Conservation* 19: 276-284.
- Noordijk, J., H. Wijnhoven & J. van Roosmalen 2011. De hooiwagenfauna van Zaanstad. – *Tussen Duin en Dijk* 10 (4): 16-19.
- Nunen, F. van, O. Vorst, J. Cuppen, C. van de Sande, B. Drost, J. Burgers, C. Vendrig, T. Faassen & A. Threels 2011. Excursieverslag Landgoed Beekvliet te Borculo 26 juni 2010. – *Sektie Everts Info* 91: 7-12.
- Ouden, A. den & J. A. M. van Roosmalen 2011. Favoriete overwinteringsplaatsen van bruine winterjuffers (*Sympecma fusca*). – *Brachytron* 14 (1): 28-39.
- Peeters, Th. 2011. Op zoek naar Lefebber's eerste vangsten. – *HymenoVaria* 2: 18-19.
- Peeters, Th. 2011. *Ibalia leucospoides* in Nederland. – *HymenoVaria* 3: 54-56.
- Peeters, Th. 2011. Aanvullingen op 'De wespen en mieren van Nederland'. – *HymenoVaria* 3: 73-77.
- Peeters, Th.M.J., C. van Achterberg & W.I.M. Swüste 2011. Virgilius Lefebber (1921-2007), een halve eeuw wespen- en bijenfaunistiek. – *Entomologische Berichten* 71: 104-112.
- Plas, F. van der & J. van Schaik 2010. Boom- en bodembwantsen Pentatomoidea. – *Jeugdbondsuitgeverij, 's-Graveland*.
- Raak-van den Berg, L., J.M. Stam, P.W. de Jong, L. Hemerik & J.C. van Lenteren 2012. Winter survival of *Harmonia axyridis* in the Netherlands. – *Biological Control* 60: 68-76.
- Roelofs-Ditters, B. & M. Nijssen 2011. Spinnen van zeven Nederlandse stuifzandgebieden. – *Nieuwsbrief SPINED* 30: 2-8.
- Scheper, J., D. Kleijn & M. Reemer 2011. Door studenten/promovendi - De relevantie van wilde bijen voor de bestuiving van landbouwgewassen. – *De Levende Natuur* 112: 124-125.
- Schilthuizen, M., C. Scholte, R.E.J. van Wijk, J. Dommershuijzen, D. van der Horst, M. Meijer zu Schlochtern, R. Lievers & D.S.J. Groenenberg 2011. Using DNA-barcoding to make the necrobiont beetle family Cholevidae accessible for forensic entomology. – *Forensic Science International* 210: 91-95.
- Scholte, E.-J., W. den Hartog & Ch. Reusken 2011. A report of *Anopheles algeriensis* (Diptera: Culicidae) from the Netherlands. – *Entomologische Berichten* 71: 39-42.
- Schoonhoven, D. (red.) 2011. Beleef Buiten! Nederlandse natuur verrassend in beeld gebracht. – *Birdpix Uitgeverij, Nijkerk*. ISBN 978-90-79588-00-8. 24,90 euro.

Aan dit fraaie fotoboek leveren diverse EIS-specialisten een bijdrage door de determinaties van ongewervelde dieren te controleren. [RK]

Schreven S. 2011. Foerpot, aculeatenrijkdom op een snipper van twee hectare. – *HymenoVaria* 2: 15-17.

Schreven S. 2011. Veldobservaties. Groen licht voor metselwesp. – *HymenoVaria* 3: 49.

Smit, J. 2011. Determinatietabel voor de bijen van het genus *Melitta* in Nederland. – *HymenoVaria* 2: 33-34.

- Smit, J. 2011. Veldobservaties. Bijen in de war door mooi najaarsweer? – *HymenoVaria* 3: 49.
- Smit, J. 2011. *Hoplitis tridentata* vestigt zich in de Gelderse Poort. – *HymenoVaria* 3: 52-53.
- Smit, J., C. Goudsmit & J. Smits 2011. Verslag Excursie boswachterij Staphorst 28-08-2010. – *HymenoVaria* 2: 4-5.
- Smits, J. 2011. Het raadsel van de mijnspinkousjes (Araneae: Atypidae: *Atypus affinis*). – *Entomologische Berichten* 71: 154-157.
- Soes, D.M. & A.J. de Winter 2011. Risicoanalyse van de Spaanse weglak *Arion lusitanicus* in Nederland. – Rapport 11-115, Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Steenis, W. van 2011. Reactie; De nauwe korfslak en natuurbeheer. Met reactie van A.W. Gmelig Meyling. – *De Levende Natuur* 112: 162 - 163.
- Tuinstra, G. 2011. De eerste Nederlandse populatie van *Earias vernana* (Lepidoptera, Nolidae). – *Entomologische Berichten* 71: 62-65.
- Turner, H. 2011. De evolutionaire stamboom van het stippelmottengeslacht *Yponomeuta* (Lepidoptera: Yponomeutidae). – *Entomologische Berichten* 71: 146-153.
- Veling, K. 2011. Vlinders en libellen in het Kuinderbos. – In: H. Bergman, R. Knol, T. Klooster, M. de Vrieze & G. van Breemen (red.), *Wandel en Handel op de zeebodem, 50 jaar Kuinderbos, schitterende 're-creatie' op waardeloze grond, Staatsbosbeheer*, p. 123-135.
- Verberk, W.C.E.P. 2011. Gidssoorten wijzen de weg naar herstel. – *De Levende Natuur* 112: 152-156.
- Verschoor, G. 2011. Nachtvlinders op de Brunsummerheide. – *Natuurhistorisch Maandblad* 100: 51-54.
- Verschoor, G. & J. Queis 2011. De eerste vangst van de buxusmot in Limburg. – *Natuurhistorisch Maandblad* 100: 105-107.
- Verstraël, Th. 2011. Dag bloemen, dag bijen... – *De Levende Natuur* 112: 101.
- Vlug, H. 2011. Rozekeverdolkwesp (*Tiphia femorata* F.). – *HymenoVaria* 2: 13-14.
- Vorst, O. 2011. Nieuws over Nederlandse kortschildkevers 6 - Omaliinae, Tachyporinae, Oxytelinae (Coleoptera: Staphylinidae). – *Entomologische Berichten* 71: 66-76.
- Vorst, O., J. Cuppen, F. van Nunen, G. van Ee, C. Borghouts, W. Rubers & H. Boonstra 2011. Excursieverslag landgoed Tongelaar - 8 mei 2010. – *Sektie Everts Info* 90: 6-11.
- Wielink, P. van & W. Ellis 2011. Beuk, een nieuwe waardplant van *Tischeria decidua* (Lepidoptera: Tischeriidae). – *Entomologische Berichten* 71: 13-14.
- Wijnhoven, H. 2011. Notes on the biology of the unidentified invasive harvestman *Leiobunum* sp. (Arachnida: Opiliones). – *Arachnologische Mitteilungen* 41: 17-30.
- Wijnhoven, H. 2011. De invasieve hooiwagen *Leiobunum* sp. A in Nederland (Arachnida: Opiliones). – *Entomologische Berichten* 71: 123-129.
- Wijs, R. de 2011. Veldkrekels in het Gooi. – *Tussen Duin en Dijk* 10 (2): 4-7.
- Willems, E. 2011. Veldobservaties. De grijze zandbij (*Andrena vaga*). – *HymenoVaria* 3: 51.
- Winter, A.-E. de 2011. Gevlekte glanslibel (*Somatochlora flavomaculata*) in de Eemshaven. – *Brachytron* 14: 49-53.
- Witmond, L., K. Meijer & K. Kraaijeveld 2011. A case of gynandromorphism in a parasitoid wasp of the subfamily Cryptinae (Ichneumonidae). – *Entomologische Berichten* 71: 2-4.
- Zuijlen, J.W.A. van & J.D.M. Belgers 2011. De stofluus *Philotarsus parviceps* nieuw voor Nederland (Psocoptera: Philotarsidae). – *Entomologische Berichten* 71: 46-49.
- Zeegers, Th. 2011. *Hybomitra tropica* (Diptera, Tabanidae) in ons land. – *Vliegenmepper* 20 (1): 5-9.
- Zeegers, Th. 2011. *Peteina erinaceus* (Tachinidae) toch (weer?) inheems. – *Vliegenmepper* 20 (1): 10-11.
- Zeinstra, Ph. 2011. Nachtvlinderonderzoek in het Kuinderbos: een verassend avontuur. – In: H. Bergman, R. Knol, T. Klooster, M. de Vrieze & G. van Breemen (red.), *Wandel en Handel op de zeebodem, 50 jaar Kuinderbos, schitterende 're-creatie' op waardeloze grond, Staatsbosbeheer*, p. 137-144.

Publicaties buitenland

- Fontana, P., F.M. Buzzetti, R.M.J.C. Kleukers & B. Odé 2011. *Platycleis galvagnii*, a peculiar new bushcricket from Sardinia (Italy) (Insecta, Orthoptera, Tettigoniidae). – *Zootaxa* 2784: 51-61.
- Noordijk, J., L. Weitten & A. Kruithof 2011. Une nouvelle espèce de *Leiobunum* (Opiliones: Sclerosomatidae) pour la faune de France. – *Bulletin d'Arthropoda* 44: 12-19.
- Odé, B., R. Kleukers, L. Forbicioni, B. Massa, C. Roesti, E. Boitier & Y. Braud 2011. In search of the most mysterious orthopteran of Europe: the Reed cricket *Natula averni* (Orthoptera: Gryllidae). – *Articulata* 26 (1): 51-65.
- Weidlich, M. 2011. *Reisseronia tarnierella* (BRUAND, 1853), erstmals in der Slowakei nachgewiesen (Lepidoptera: Psychidae). – *Microlepidoptera.hu* 3: 137-141. [met Nederlandse gegevens uit Noctua.]